

(इंग्रजीमध्ये टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

कॅडेनकुट्टी आणि इतर

विरुद्ध

राज्य शासन केरळ आणि इतर १० मार्च १९९७

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. टी. नानावती]

भूसंपादन कायदा, १८९४ / केरळ भूमि संपादन कायदा:

कलम ४ (१) आणि ४८ / कलम ३- भूसंपादनातून माघार घेणे- असे अधिनिर्णित करण्यात आले की, केवळ त्याच अधिसूचनेचा भाग असलेल्या काही जमिनी - कलम ४८ अंतर्गत अधिकारांचा वापर करून अधिसूचित केल्या गेल्या होत्या, त्यामुळे अधिग्रहणासाठीच्या अधिसूचनेचे अखंडता विधिदुष्ट (कायद्याने अयोग्य) झालेली नाही.

चंद्रा बन्सी सिंग वि. बिहार राज्य, ए. आय. आर. (१९८४) एस. सी. १७६७ आणि विशेष भूमि संपादन अधिकारी, मुंबई वि. मेसर्स गोदरेज अँड बॉयस, ए. आय. आर. (१९८७) एस. सी. २४२१, यावर भर दिला.

भूसंपादन प्रक्रिया- अंतिम रूप देण्यास विलंब- असे म्हटले जात की, दावेदाराने स्वतः न्यायालयीन प्रक्रियेतील त्याच्या अधिकाराची मागणी करण्यास विलंब करून या प्रकरणाला विलंबित केले- किमतीत वाढ झाल्यामुळे कलम ४ (१) अन्वये अधिसूचनेचे उल्लंघन करण्यासाठी विधिदुष्ट (कायद्याने दृष्टीने अयोग्य) म्हणून न्यायालयीन प्रक्रिया प्रलंबित ठेवण्याचे कारण दिले जाऊ शकत नाही.

**दिवाण अपील न्यायाधिकारक्षेत्र विशेष अनुमती याचिका (दिवाणी) क्रमांक
६१७३/१९९७.**

केरळ उच्च न्यायालयाच्या मूळ याचिका क्रमांक ५३८२ /१९८३ मधील दिनांक ९.२.९६ च्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

याचिकाकर्त्यासाठी के. सुकुमारन, श्रीमती बेबी कृष्णन आणि रमेश बाबू एम. आर.

न्यायालयाद्वारे पुढील आदेश देण्यात आले.:

ही विशेष परवानगी याचिका मूळ याचिका क्रमांक ५३८२/८३ मधील ९ फेब्रुवारी १९९६ रोजी केरळ उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाने दिलेल्या निकालावरून दाखल.

मान्य स्थिती अशी आहे की, भूसंपादन कायदा, १८९४ (थोडक्यात, "कायदा") च्या कलम ४ (१) अंतर्गत अधिसूचना, जी केरळ भूसंपादन कायद्याच्या कलम कलम३ ३सह उपलब्ध सामग्री आहे, ती १० जानेवारी १९८१ रोजी प्रकाशित करण्यात आली होती. याचिकाकर्त्याने सुरुवातीला मूळ याचिका क्रमांक २४३६/८२ मध्ये या योजनेला आव्हान दिले होते जे फेटाळण्यात आले होते आणि २३ एप्रिल १९८२ रोजी रिट अपील क्रमांक २२३/८२ मध्ये कायम करण्यात आली होती. याचिकाकर्त्याने १९९३ साली आणखी एक रिट याचिका दाखल केली आणि पुढील कार्यवाहीला स्थगिती दिली.ती उच्च न्यायालयाने आक्षेपित आदेशाद्वारे रद्दबातल ठरवून फेटाळून लावली आहे. करिता ही विशेष अनुमती.

याचिकाकर्त्याचा असा युक्तिवाद आहे की कायद्याच्या कलम ४८ अन्वये काही जमिनींच्या संदर्भात पूर्वीची अधिसूचना मागे घेण्याची अधिसूचना जारी केली गेली तेव्हा

अधिसूचनेची अखंडता विस्कळीत झाली आणि त्यामुळे हे संपादन विधिदुष्ट (कायद्याच्या दृष्टीने अयोग्य) आहे. त्या पुष्ट्यार्थ, ज्येष्ठ वकील सुकुमार यांनी आंध्र प्रदेश उच्च न्यायालय आणि केरळ उच्च न्यायालयाच्या एकमेकांशी विसंगत असलेल्या निकालांवर भर देण्याचा प्रयत्न केला. ते म्हणतात की मतांचा संघर्ष असल्याने संघर्ष सोडवणे आवश्यक आहे. चंद्रा बन्सी सिंग वि. बिहार राज्य, ए. आय. आर. (१९८४) एस. सी. १७६७ आणि विशेष भूमि संपादन अधिकारी, मुंबई वि. मेसर्स गोदरेज अँड बॉयस, ए. आय. आर. (१९८७) एस. सी. २४२१ , प्रकरणामध्ये या न्यायालयाने हा वाद आधीच निरर्थक ठरवल्यामुळे आम्हाला या वादात कोणतेही तथ्य आढळून येत नाही . त्यामुळे, केवळ त्याच अधिसूचनेचा भाग असलेल्या काही जमिनी - कलम ४८ अंतर्गत अधिकारांचा वापर करून अधिसूचित केल्या गेल्या होत्या, त्यामुळे अधिग्रहणासाठीच्या अधिसूचनेचे अखंडता विधिदुष्ट (कायद्याच्या दृष्टीने अयोग्य) नाही.

त्यानंतर असा युक्तिवाद केला जातो की प्रकरणांचा निपटारा होण्यास उशीर झाल्यामुळे जमिनीच्या किंमती वाढल्या आहेत आणि परिणामी, संपादन विधिदुष्ट (कायद्याच्या दृष्टीने अयोग्य) आहे. आपणास या वादात कोणतेही तथ्य आढळून येत नाही. या युक्तिवादाच्या समर्थनार्थ, विद्वान वकिलांनी या न्यायालयाच्या त्या निकालांवर भर दिला, ज्यात कलम ६ अंतर्गत जाहीरनामा प्रकाशित झाल्याच्या तारखेपासून जास्त नुकसानभरपाई देण्याचे निर्देश देण्यासाठी समभाग तयार केले गेले आहेत. त्या प्रकरणांमध्ये विलंबासाठी राज्य शासन जबाबदार होते. या प्रकरणात अधिग्रहणाला अंतिम रूप देण्याच्या विलंबासाठी ते जबाबदार नाही. दुसरीकडे, याचिकाकर्त्यांनी स्वतः प्रत्येक टप्प्यावर प्रवक्ते असून या प्रकरणात न्यायालयीन प्रक्रियेत आपल्या हक्काची मागणी करण्यास विलंब केला आहे. न्यायालयीन प्रक्रिया प्रलंबित असल्या कारणाने या प्रक्रियेत किंमती वाढल्या आणि कायद्याच्या कलम ४

(१) अन्वये जारी केलेली अधिसूचना विधिदुष्ट (कायद्याच्या दृष्टीने अयोग्य) आहे असे म्हटले जाऊ शकत नाही. या परिस्थितीत, उच्च न्यायालयाच्या निर्णयात हस्तक्षेप करण्याची हमी देणारी कोणतीही अवैधता आम्हाला आढळत नाही. विशेष परवानगी याचिका फेटाळली जात आहे.

याचिका फेटाळण्यात आली.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही. तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.
